

ژاک رانسیر
پیتر انگلمان

سیاست و زیبایی شناسی

ترجمه اشکان صالحی

نشرنی

سرشناسه: رانسیر، ژاک، ۱۹۴۰ - م. Ranciere, Jacques • **عنوان و نام پدیدآور:** سیاست و زیبایی‌شناسی / ژاک رانسیر، پیترو انگلمان؛ ترجمه اشکان صالحی. • **مشخصات نشر:** تهران، نشر نی، ۱۳۹۹ • **نوبت چاپ:** چاپ اول، ۱۳۹۹ • **مشخصات ظاهری:** ۱۰۲ ص. • **شابک:** ۹۷۸-۶۲۲-۰۶-۰۲۹۵-۸ • **وضعیت فهرست‌نویسی:** فیفا • **یادداشت:** عنوان اصلی: Politics and Aesthetics, C2019 • **موضوع:** زیبایی‌شناسی — جنبه‌های سیاسی؛ Political aspects — Aesthetics، علوم سیاسی — فلسفه؛ Philosophy — Political science، روان‌شناسی سیاسی؛ Political psychology • **شناسه افزوده:** انگلمان، پتر؛ Engelmann, Peter، صالحی، اشکان، ۱۳۶۱ - مترجم، رده‌بندی کنگره: JAY۱ • **رده‌بندی دیوینی:** ۳۲۰/۰۱ • **شماره کتابشناسی ملی:** ۶۱۸۶۱۳۹

قیمت: ۱۸۰.۰۰ تومان

نشر نی

سیاست و زیبایی‌شناسی

ژاک رانسیر • پیترو انگلمان

مترجم: اشکان صالحی

صفحه‌آرا: نگار خلیلی

لیتوگرافی: باختر • چاپ: غزال • صحافی: غزال

چاپ اول: تهران، ۱۳۹۹، ۷۷۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۰۶-۰۲۹۵-۸

نشانی: تهران، خیابان دکتر فاطمی، خیابان رهی معیری، تقاطع خیابان فکوری، شماره ۲۰

کد پستی: ۱۴۱۳۷۱۷۳۷۱، تلفن دفتر نشر: ۸۸۰۲۱۲۱۴، تلفن واحد فروش: ۸۸۰۰۴۶۵۸-۹، نمابر: ۸۹۷۸۲۴۶۴

www.nashrenay.com • email: info@nashrenay.com • nashrenay

© تمامی حقوق این اثر برای نشر نی محفوظ است. هرگونه استفاده تجاری از این اثر یا تکثیر آن کلاً و جزئاً، به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است.

فهرست مطالب

۷	پیش‌گفتار مترجم رسمی
۱۱	گفت‌وگوی اول
۵۹	گفت‌وگوی دوم
۹۷	پس‌گفتار پیترا انگلمان

پیش‌گفتار مترجم فارسی

این کتاب ترجمه‌ای است از کتابی که انتشارات پاساژن (Passagen Verlag) اولین بار در سال ۲۰۱۶ با عنوان *Politik und Ästhetik* به آلمانی و انتشارات پالیتی (Polity Press) در سال ۲۰۱۹ با عنوان *Politics and Aesthetics* به انگلیسی منتشر کرد. کتاب شامل است بر دو گفت‌وگو و یک پس‌گفتار: دو گفت‌وگو بین ژاک رانسیر و پتر انگلمان درباره تفکر رانسیر، و پس‌گفتاری از انگلمان که به معرفی مختصر رانسیر و آشنایی انگلمان با او و زمینه شکل‌گیری این گفت‌وگوها می‌پردازد. این معرفی دو پدیدآورنده کتاب به همین بسنده می‌کنم که پتر انگلمان فیلسوفی است آلمان و مدیر انتشارات پاساژن [= پاساژها]، و ژاک رانسیر فیلسوفی است فرانسوی که فارسی‌زبانان در سال‌های اخیر تا حدودی با کارهای او آشنایی پیدا کرده‌اند و افکارش درباره سیاست و زیبایی‌شناسی و پیوند این دو بحث‌های مختلفی برانگیخته است. دو گفت‌وگوی کتاب به عبارت دقیق‌تر مصاحبه‌هایی‌اند که انگلمان با رانسیر انجام داده و همان‌طور که انگلمان در آخرین جمله پس‌گفتار می‌گوید، قصد و نیت‌شان «عرضه کمکی قابل فهم به درک اندیشه

رانسیر است.» در این پیش‌گفتار نسبتاً کوتاه، بد نیست درباره ترجمه یکی دو اصطلاح توضیحاتی بدهم.

اصطلاح «بازنمایی» اصطلاحی رایج در بحث‌های مربوط به هنر و ادبیات است — مثلاً از بازنمایی یک سیب در یک تابلوی نقاشی حرف می‌زنیم. همین‌طور است اصطلاح «نماینده‌گی» در گفتمان سیاسی — ما از سیاست نمایندگی‌بنیاد یا سیاست مبتنی بر نمایندگی حرف می‌زنیم، سیاستی که مثلاً نمایندگان در مجلس یا پارلمان به نیابت از مردم پیش می‌برند. این هر دو اصطلاح — رنمایی و نمایندگی — در زبان انگلیسی، مثل بعضی زبان‌های اروپایی در فرانسه، فرانسوی و آلمانی، با یک کلمه شناخته می‌شوند و آن representation است. فارسی هم دو کلمه بازنمایی و نمایندگی در واقع هم معنی‌اند. و می‌دیم که کلمه‌های هم‌معنی معمولاً فقط در حوزه کاربردشان تفاوت دارند، و در مورد «بازنمایی» و «نماینده‌گی» می‌بینیم که یکی در هنر و ادبیات کاربرد رایج‌تری دارد و دیگری در سیاست. ذکر این توضیح به نظم مهم آمد چون در بحث‌های رانسیر، نطق رنمایی و منطق نمایندگی در واقع نه دو منطق بلکه یک منطق‌اند. اما چون در فارسی از دو کلمه برای اشاره به این معنی استفاده می‌شود، ترجیح دادم هر دو را به کار ببرم، به این ترتیب که در بحث‌های مربوط به هنر و ادبیات بیش‌تر از لفظ «بازنمایی» استفاده کردم و در بحث‌های مربوط به سیاست بیش‌تر لفظ «نماینده‌گی» را به کار گرفتم. گاهی هم هر دو را با هم آوردم تا بر این وحدت معنایی تأکیدی کرده باشم. به هر حال خوب است خواننده هر وقت یکی از این دو کلمه را دید، کلمه دیگر را هم در مد نظر قرار بدهد.

اصطلاح دیگری که در بحث‌های رانسیر بسیار کاربرد دارد و یکی از دو کلمه اصلی عنوان کتاب حاضر را هم تشکیل می‌دهد اصطلاح aesthetics

است که تا الان رایج‌ترین معادل آن در فارسی «زیبایی‌شناسی» — یا به گونه‌ای دیگر، «زیباشناسی» — بوده. خواننده‌ای که با آثار رانسیر کلنجار می‌رود شاید رفته‌رفته به این نتیجه برسد که برای این اصطلاح اصالتاً یونانی، «زیبایی‌شناسی» معادل مناسبی نیست. البته سابقه این تردید در معادل‌گذاری به دیرزمانی پیش از آشنایی فارسی‌زبانان با رانسیر برمی‌گردد و پیداست که رانسیر «زیبایی‌شناسی» از حیث معنای لغوی و ریشه‌شناختی به کارهای رانسیر محدود نمی‌شود. به همین دلیل معادل‌هایی مثل «حسانیت» و «حسانیات» را در فارسی بر ساخته‌اند و حتی از صورت قرضی «استتیک» بهره گرفته‌اند. اما کسی است که در زبان‌های اروپایی هم قضیه کم‌پیچیده نیست و aethetics را مجموعه‌ای از اصول مربوط به ماهیت و درک زیبایی معنی کرده‌اند. خواننده صفت آن (aesthetic) معنای «مرتبط با ادراک از طریق حواس» را در دست می‌دهد. همچنین بایستی این را هم اضافه کرد که زیبایی‌شناسی شاخه‌ای از فلسفه به حساب می‌آید که به مسائل مربوط به زیبایی و ذوق هنری می‌پردازد.

فیلسوف انتقادی اصطلاحات رایج را باز می‌گرد و در میدان معنایی آن‌ها مداخله می‌کند. همین کار را رانسیر با «زیبایی‌شناسی» می‌کند و مثلاً جایی در کتاب حاضر می‌گوید: «زیبایی‌شناسی به معنی «نظریه هنر، نظریه زیبایی و مشاهده زیبایی نیست.» اما این منطق کار رانسیر، منطقی نیست. نه مبتنی بر اجماع بلکه مبتنی بر تحالف است، فقط در صورتی قابل فهم می‌شود که او دقیقاً از کلمه جاافتاده و متعارف استفاده کند و معنای رسوب‌کرده و رسوخ‌کرده آن در اذهان را به بازی بگیرد و در میدان جاذبه مغناطیسی این کلمه به کار خودش پردازد و دست به جرح و تعدیل‌هایی بزند. به عنوان مثالی دیگر، اگر منتقدی مانند میشل فوکو از اصطلاح «مسئله» معنایی خاص و تازه در نظر

دارد، کارش نه ابداع کلمه‌ای تازه بلکه ابداع مفهومی نو برای کلمه‌ای کهنه است. پس مثلاً گذاشتن معادل «پروبلِم» در فارسی برای «مسئله» ی فوکویی، با این استدلال که «مسئله» ی مورد نظر فوکو با «مسئله» ی معمولی فرق دارد، کارکردش با عمل فوکویی نیست و به جای این که در میدانی عمومی مداخله کند زبانی تخصصی را گسترش می‌دهد.

با این توضیحات، و با این که قبلاً در ترجمه‌های دیگر مربوط به رانسیِر از معادل «استتیک» استفاده کرده بودم، کاربرد «زیبایی‌شناسی» را با وجود مشکلاتش و شاید اصلاً به دلیل همان مشکلات ترجیح دادم.

پانویشت‌های مترجم فارسی با علامت م. مشخص شده و پانویشت مترجم انگلیسی که فقط یک مورد و آن هم رپرس گفتار کتاب است با علامت م. ا. آمده است. بقیه پانویشت‌ها، به‌عبارت دیگر، با اعلامات خارجی و همین‌طور ذکر منبع بعضی ترجمه‌های فارسی کم‌تر شناخته‌شده، همه متعلق است به مؤلف (ها). نوشته‌های داخل [] از مترجم فارسی است و ترجمه توضیحی دارد.